

Διδακτικό σενάριο στα πλαίσια της ευέλικτης ζώνης με τίτλο: «Άσπρο Κάτασπρο Δοντάκι.....»

Ε. Ζούνη¹, Μ. Μαργέλος²

¹Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ν. Φθιώτιδας –Κάτοχος Μ.Δ.Ε.

ezouni@teilam.gr

²Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ν. Φθιώτιδας

Περίληψη

Το συγκεκριμένο διδακτικό-διαθεματικό σενάριο αναπτύχθηκε με βάση την εποικοδομητική και την μαθητοκεντρική προσέγγιση καθώς και τις σύγχρονες αρχές για τη μάθηση στο δημοτικό σχολείο. Η Αγωγή Υγείας στα σχολεία είναι μία κατεξοχήν διαθεματική δραστηριότητα, η οποία συμβάλλει στην αναβάθμιση της σχολικής ζωής και στη σύνδεση του σχολείου με την κοινωνική πραγματικότητα. Σκοπός της Αγωγής Υγείας είναι η προάσπιση, η βελτίωση και η προαγωγή της ψυχικής και σωματικής υγείας και της κοινωνικής ευεξίας των μαθητών, αφενός με την ανάπτυξη των κοινωνικών δεξιοτήτων τους και της κριτικής τους σκέψης, αφετέρου με την αναβάθμιση του κοινωνικού και φυσικού περιβάλλοντός τους.

Λέξεις κλειδιά: Διαθεματικό σενάριο, αγωγή υγείας -δόντια, διαδίκτυο.

1. Εισαγωγή

Το σενάριο βασίζεται θεωρητικά στην εποικοδομιστική προσέγγιση της γνώσης και συγκεκριμένα στις απόψεις των Piaget, Bruner, Papert, και Vygotsky, αλλά και στις κριτικές θεωρίες.

Κοινός τους άξονας στις εποικοδομιστικές θεωρίες είναι ότι η γνωστική δομή είναι ένα οργανωμένο σύστημα νοητικών δραστηριοτήτων και νέα δεδομένα που σχετίζονται με τις προϋπάρχουσες γνωστικές δομές αφομοιώνονται με την παρεμβολή κατάλληλων μηχανισμών αφομοίωσης (assimilation), με συνέπεια να τροποποιούνται οι γνωστικές δομές και να οικοδομείται η νέα γνώση. Σημαντικό ρόλο στη μαθησιακή διαδικασία παίζουν:

Το μαθησιακό περιβάλλον

Ο δάσκαλος/α ως αρωγός, εμπνευστής, βοηθός και ενισχυτής των μαθητών στις δραστηριότητες τους

Η γλώσσα και τα κοινωνικά πολιτισμικά σύμβολα που διαμεσολαβούν μεταξύ των αντικειμένων και της νόησης των μαθητών

Η μορφή αναπαράστασης των αντικειμένων και των εννοιών

Η ομάδα των συνομηλίκων

Τα εργαλεία που έχουν οι μαθητές στη διάθεση τους

Οι προϋπάρχουσες γνώσεις

Το εποικοδομιστικό μοντέλο μάθησης κινείται γύρω από τους άξονες της ένταξης των νέων αντικειμένων σε προϋπάρχουσες νοητικές δομές, της δόμησης της γνώσης βήμα βήμα, μέσα από δημιουργικές δραστηριότητες των ίδιων των μαθητών, της ανακάλυψης της και της συνεργατικής μάθησης.

Μέσα από τη γνωστική σύγκρουση και τη διαδικασία της προσαρμογής, ο μαθητής αναθεωρεί προγενέστερες αντιλήψεις και κατακτά τη νέα γνώση, πάντα με τη συνδρομή και τη βοήθεια του / της εκπαιδευτικού. Μέσα από τη διαδικασία της μεταγνώσης μαθαίνει πώς να μαθαίνει, και έτσι ενισχύεται η αυτονομία του. Εξάλλου, βασική θέση της Γνωστικής Ψυχολογίας αλλά και όλων των σύγχρονων «σχολών» είναι ότι η γνώση δεν είναι συσσώρευση πληροφοριών από το δάσκαλο στο μαθητή, αλλά κατάκτηση των μηχανισμών που επιτρέπουν τη συνεχή ανταλλαγή με το περιβάλλον και την ένταξη των νέων πληροφοριών σε νοητικά σχήματα ώστε να αποτελέσουν νέα γνώση.

Ένα επίσης βασικό στοιχείο της θεωρίας του Piaget για την εκπαίδευση είναι και η διαθεματικότητα, ως στρατηγική ανάπτυξης των προγραμμάτων σπουδών στο σχολείο. Στόχος της εκπαίδευσης θα πρέπει να είναι η προοδευτική κατάργηση των ορίων μεταξύ των επιστημών ή τουλάχιστον η δημιουργία «ανοιγμάτων» που θα επιτρέπουν στους μαθητές να κινούνται ελεύθερα από τον ένα τομέα στον άλλο και να επιλέγουν ανάμεσα από

διάφορους συνδυασμούς (J.Piaget 1979). Τα στοιχεία που προσδιορίζουν τη μέθοδο εργασίας των μαθητών είναι: η αυτενέργεια, η βιωματικότητα, η φυσική εποπτεία, ο προβληματισμός και η δοκιμή νέων τρόπων μάθησης εκ μέρους των μαθητών.

Η αλλαγή στους ρόλους μαθητών και εκπαιδευτικών απαιτεί ταυτόχρονα και αλλαγές στις αρχές της διδακτικής διαδικασίας. Η γνωστική προσέγγιση προτείνει διδακτικές αρχές που ευνοούν την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης μέσω της διερεύνησης,

Επιλογή αντικειμένων διδασκαλίας με σχετική δυσκολία, ώστε να μην προκαλούν τρόμο αλλά ούτε και ανία,

Προσφορά των γνωστικών αντικειμένων με τη μορφή προβληματικών καταστάσεων,

Τέλος, σύμφωνα με τις απόψεις της κριτικής σχολής, οι μαθητές δεν έρχονται αντιμέτωποι με «ξερές» γνώσεις, απαλλαγμένες από τις κοινωνικές τους σημασίες. Καλούνται να έρθουν, μέσω της διερεύνησης και του προβληματισμού, αντιμέτωποι με τα προβλήματα του κόσμου μας και όχι απλό να τα καταγράφουν αλλά και να προτείνουν λύσεις, αποκτώντας έτσι στάσεις ζωής.

2. Συνοπτική περιγραφή σεναρίου

2.1. Τίτλος διδακτικού σεναρίου

Άσπρο κάτασπρο δοντάκι.....

2.2. Εμπλεκόμενες γνωστικές περιοχές

Τα γνωστικά αντικείμενα που εμπλέκονται στο συγκεκριμένο σενάριο είναι η Γλώσσα, Μαθηματικά, Μελέτη Περιβάλλοντος, Αισθητική Αγωγή και οι Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ΤΠΕ)

2.3. Γνώσεις και πρότερες ιδέες ή αντιλήψεις των μαθητών

Οι γνώσεις και οι πρότερες ιδέες των μαθητών οι οποίες μπορούν να αξιοποιηθούν στο συγκεκριμένο σενάριο είναι οι βιωματικές εμπειρίες. Απευθύνεται σε μαθητές που έχουν μικρή εμπειρία σε υπολογιστές

2.4. Σκοποί και στόχοι

Σκοπός του σχεδίου εργασίας είναι αφενός να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές τη σημασία και ταυτόχρονα την αξία της στοματικής υγιεινής, βελτιώνοντας πρωτίστως τις διατροφικές του συνήθειες, αφετέρου η προώθηση της συλλογικής δράσης των μαθητών, των διεπιστημονικών συσχετίσεων και των διαθεματικών προεκτάσεων της σχολικής γνώσης και η άμεση σύνδεση της σχολικής γνώσης με τις πραγματικές καταστάσεις που ζουν οι μαθητές και τις Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ΤΠΕ)

Διδακτικοί στόχοι

Οι διδακτικοί στόχοι του σεναρίου είναι οι μαθητές /τριες :

Να γνωρίσουν τη στοματική κοιλότητα, τα όργανα που την αποτελούν και τις λειτουργίες της.

Να γνωρίσουν τα δόντια, τις ονομασίες τους, τη θέση και τη χρησιμότητά τους στην ανάπτυξη του οργανισμού.

Να κατανοήσουν το ρόλο της υγιεινής διατροφής στην ανάπτυξη τόσο των δοντιών όσο και ολόκληρου του οργανισμού.

Να γνωρίσουν τα προϊόντα στοματικής υγιεινής.

Να συνειδητοποιήσουν τη σημασία της πρόληψης και τη σωστή φροντίδα, τόσο των νεογιλών, όσο και των μόνιμων δοντιών.

Να κατανοήσουν και να αφομοιώσουν το σωστό τρόπο βουρτσίσματος.

Να αντιληφθούν και να εξοικειωθούν με την παιδαγωγική διάσταση των ΤΠΕ

Παιδαγωγικοί στόχοι

Οι μαθητές /τριες να αναπτύξουν μορφές συμπεριφοράς ,δεξιότητες και στάσεις ως προς τη φροντίδα και την πρόληψη της στοματικής υγιεινής και ως προς την ομαδοσυνεργατική εργασία ώστε να εργάζονται παραγωγικά στα πλαίσια της ομάδας τους και ευρύτερα της τάξης τους.

2.5.Κατηγορία λογισμικού – συνδυασμός κατηγοριών λογισμικού

Για τη διεξαγωγή του συγκεκριμένου σεναρίου θα χρησιμοποιήσουμε τα λογισμικά του ΥΠΕΠΘ τα οποία είναι είναι απολύτως συνυφασμένα με τα ΔΕΠΠΣ και ΑΠΣ, το αντίστοιχο πρόγραμμα (ζωγραφική) του Office το οποίο δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να εκφραστούν συναισθηματικά , το αντίστοιχο πρόγραμμα Word του Office,το TUXPAINT και ίσως και το λογισμικό Hot Potatoes (ανοικτού τύπου)με το οποίο μπορούμε να σχεδιάσουμε ασκήσεις εμπέδωσης και κατανόησης.

2.6.Διάρκεια

Για την υλοποίηση του συγκεκριμένου σεναρίου εκτιμάται ότι θα απαιτηθούν 4 διδακτικές ώρες.

2.7.Οργάνωση τάξης & απαιτούμενη υλικοτεχνική υποδομή

Στα πλαίσια της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας που ακολουθείται στη τάξη οργανώνουμε τους μαθητές σε ομάδες των τριών (ανομοιογενείς και ισοδύναμες) και η χωροθέτηση των υπολογιστών θα είναι περιμετρικά της τάξης (σε Π ή Γ).

Ο δάσκαλος καθοδηγεί τους μαθητές /τριες διακριτικά , στη συλλογή και ταξινόμηση των πληροφοριών , στην κριτική τους ανάλυση , προκειμένου να επιτευχθούν οι επιδιωκόμενοι μαθησιακοί στόχοι.

3. Περιγραφή και αιτιολόγηση σεναρίου

1^η διδακτική ώρα: Η διερεύνηση του θέματος ξεκίνησε με αφορμή την απώλεια του δοντιού ενός μαθητή. Ο δάσκαλος καλεί τους μαθητές/τριες να προβληματιστούν με το Φύλλο Εργασίας που τους δίνει και τους οδηγεί να αναζητήσουν σχετικές πληροφορίες από κατάλληλους δικτυακούς τόπους , όπως είναι η AIM,COLGATE:

<http://www.gsdc.gr>

<http://www.aim.gr>

<http://www.dontia.gr>

Στη συνέχεια ,με την αξιοποίηση των πληροφοριών από το διαδίκτυο και το πρόγραμμα του Office το Word οι μαθητές/τριες ολοκληρώνουν τη σχετική δραστηριότητα , ανακοινώνουν και συζητούν με τις υπόλοιπες ομάδες της τάξης τα συμπεράσματά στα οποία κατέληξαν και κατέγραψαν στο Φύλλο Εργασίας.

2^η διδακτική ώρα: Τη δεύτερη ώρα οι μαθητές/τριες εργάζονται στα πλαίσια των ομάδων τους με το αντίστοιχο πρόγραμμα (ζωγραφική) του Office και το TUXPAINT ,δίνοντας έτσι τη δυνατότητα στους μαθητές/τριες να εκφραστούν συναισθηματικά μέσα από τη ζωγραφική του Office και του TUXPAINT, αναφορικά με τη σημασία της διατροφής και την αξία της στοματικής υγιεινής. Οι μαθητές/τριες ζωγραφίζουν φρούτα ,λαχανικά και ότι άλλο έχει σχέση με την υγιεινή διατροφή καθώς επίσης και τα είδη των δοντιών σύμφωνα με το Φύλλο Εργασίας που τους έχει διανεμίσει ο δάσκαλός τους.

3^η διδακτική ώρα: Τη τρίτη ώρα οι μαθητές/τριες, με την αξιοποίηση των πληροφοριών από το διαδίκτυο, το πρόγραμμα του Office το Word και την υποστήριξη του δασκάλου τους κατασκευάζουν την «Αλφαβήτα των δοντιών» Φύλλο Εργασίας(Φ.Ε.4)

4^η διδακτική ώρα: Τη τέταρτη ώρα οι μαθητές/τριες καλούνται να συζητήσουν μεταξύ των και όλη η τάξη να καταλήξει σε ένα κοινό συμπέρασμα για τη σημασία της διατροφής και την αξία της στοματικής υγιεινής . Ολοκληρώνουν τις εργασίες τους κατασκευάζοντας με το πρόγραμμα του Office το Word και την υποστήριξη του δασκάλου τους «Κρυπτόλεξο των δοντιών»,«Ημερολόγιο Βουρτσίσματος», «Ακροστιχίδα», «Το βούρτσισμα των δοντιών» «Οικογένειες λέξεων»

E-Portfolio Μαθητή –Ομάδας

Οι μαθητές/τριες σε ατομικό ή ομαδικό επίπεδο αποθηκεύουν στο γραπτό ή ηλεκτρονικό τους (e-)portfolio τα Φύλλα Εργασίας με τα οποία εργάστηκαν.

4. Αξιολόγηση

4.1. Αξιολόγηση της επίδοσης των μαθητών.

“Όλες οι ομάδες αξιολογούνται με κοινά κριτήρια γι’ αυτό επιδιώκεται ο σχηματισμός ισοδύναμων ομάδων . Αξιολογείται ο βαθμός κατανόησης και ο τρόπος επεξεργασίας των πληροφοριών που είχαν στη διάθεσή τους από το διαδίκτυο και τα λογισμικά (word, tuxpaint, ζωγραφική του office). Η αξιολόγηση των μαθητών /τριών γίνεται με την παρατήρηση της εργασίας στην ομάδα και το ατομικό και ηλεκτρονικό (e-)portfolio

4.2 Αξιολόγηση της ομάδας

Ο δάσκαλος αξιολογεί την ενεργό συμμετοχή και τη συνεργατικότητα των μαθητών στα πλαίσια λειτουργίας των ομάδων. Είναι ιδιαίτερα εποικοδομητική διαδικασία γιατί πραγματοποιείται στα πλαίσια συζητήσεων ο τρόπος εργασίας τους μέσα στις ομάδες.

5. Φύλλα εργασίας

5.1. ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ -1^η διδακτική ώρα

1^η Δραστηριότητα

Καθίστε μπροστά στους Η/Υ σε ομάδες των τριών μαθητών/τριων.

Από την επιφάνεια εργασίας του υπολογιστή με διπλό αριστερό κλικ στο ανοίξτε

τον Mozilla FireFox, πηγαίνετε στο δικτυακό τόπο <http://www.aim.gr>

και αναζητείστε τροφές που προκαλούν τερηδόνα και τροφέ που είναι υγιεινές για τα δόντια .

υγιεινές τροφές

μη υγιεινές τροφές

.....
.....
.....
.....
.....

2^η δραστηριότητα

Από τον ίδιο δικτυακό τόπο <http://www.aim.gr>

Καταγράψτε τα είδη των δοντιών του ανθρώπου

Πάνω γνάθος

Κάτω γνάθος

.....
.....
.....

5.2. ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ -2^η διδακτική ώρα

Ανοίξτε στον υπολογιστή σας το πρόγραμμα του Office τη ζωγραφική και το TUXPAINT και ζωγραφίστε δόντια ,φρούτα λαχανικά ή οτιδήποτε άλλο θέλετε που βοηθούν τα δόντια να είναι γερά

τους προκαλούν τερηδόνα.....

5.3. ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ -3^η διδακτική ώρα

Ανοίξτε στον υπολογιστή σας το πρόγραμμα του Office Word και παίρνοντας ο καθένας από ένα γράμμα της αλφαβήτα να συνθέσει ένα ποίημα ή ένα μικρό κείμενο με λέξη που σας έχει δοθεί έτσι ώστε να κατασκευάσετε την «Αλφαβήτα τωνδοντιών».....

5.4. ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ -4^η διδακτική ώρα

Ανοίξτε στον υπολογιστή σας το πρόγραμμα του Office Word και κατασκευάστε «Κρυπτόλεξο των δοντιών», «Ημερολόγιο Βουρτσίσματος», «Ακροστιχίδα», «Το βούρτσισμα των δοντιών» «Οικογένειες λέξεων».....

Βιβλιογραφία

- ΔΕΠΣ-ΑΠΣ. (2001). ΥΠΕΠΘ-Π.Ι. Διαθέσιμο: <http://www.pi-schools.gr>
Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα Κέντρα Στήριξης Επιμόρφωσης ΠΕ60/ΠΕ70, Β' Μέρος. Πάτρα ΕΑΙΤΥ -2008
- Σολομωνίδου, Χ. (2006). Νέες τάσεις στην εκπαιδευτική τεχνολογία. Επικοινωνιακός και σύγχρονος περιβάλλοντα μάθησης. Αθήνα: Μεταίχμιο
- Χρυσάφιδης, Κ. (1996): Βιωματική Επικοινωνιακή Διδασκαλία. Η Εισαγωγή της Μεθόδου Project στο Σχολείο. Αθήνα: Gutenberg.
- Ματσαγγούρας Ηλίας (2002): Η διαθεματικότητα στη σχολική γνώση. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη
- Διαδίκτυο: <http://www.gsdc.gr> <http://www.aim.gr> , <http://www.dontia.gr>
- Εγκυκλοπαίδειες Δομή, Επιστήμη και Ζωή, Ελληνική Μυθολογία Εκδοτικής Αθηνών, Πάπυρος Λαρούς Μπριτάνικα.
- Μ. Γκούβρα -Α. Κυρίδης - Ε. Μαυρικάκη (2001). Αγωγή Υγείας και Σχολείο. Παιδαγωγική και Βιολογική Προσέγγιση. Αθήνα: τυπωθήτω- ΓΙΩΡΓΙΟΣ ΔΑΡΔΑΝΟΣ